

ECONOMIA MONDIALĂ CA ȘTIINȚĂ. OBIECTUL EI DE STUDIU. METODOLOGIA ȘTIINȚEI MONDOECONOMICE

Ion GALAJU

Academia de Studii Economice din Moldova

This present paper reflects the essence of the world economy as a science and the object of study, its methodological problems, and the main research methods: the analysis and synthesis, the method of international comparison, the research of future, which is a key modern problem, as well as the role of global economic models for an equilibrated development of the world economy.

ECONOMIA MONDIALĂ CA ȘTIINȚĂ

Privire de ansamblu

În condițiile de dezvoltare a societății umane, pe măsura creșterii complexității schimbului reciproc de activități, apare necesitatea trecerii treptate de la analiza la nivel micro sau macro la cea desfășurată – la nivel mondoeconomic. Însă, ca urmare, din trunchiul științei economice se formează o ramură distinctă – știința Economiei mondiale.

Evoluția și procesul parcurs până la constituirea Economiei mondiale ca știință a fost lung și sinuos, desfășurându-se pe o linie șerpuitoare cu obstacole: de la enunțarea unor teorii izolate cu privire la:

1. Diviziunea internațională a muncii;
2. Comerțul internațional;
3. Valoarea și prețurile internaționale;
4. Dotarea națiunilor cu factori de producție și al. [1, p.222; 2, p.224; 3, p.226], în special:
 - teoria lui Thomas Mun, elaborată în 1664,
 - teoria lui David Ricardo, elaborată în 1817,
 - teoria lui Stuart Mill, elaborată în 1848

și până la elaborarea unui sistem de categorii și teorii încheiate (bine determinate) asupra economiei mondiale, reflectând poziții și interese de clasă sau naționale diferite la momentul dat.

Ca știință, Economia mondială studiază legăturile ansamblului de acțiuni economice ale comunității mondiale, schimbul reciproc de activități la scară mondoeconomică, condițiile internaționale ale reproducerii [4, p.260].

Obiectul de studiu al Economiei mondiale

Economia mondială ca știință are obiectul său de studiu. Ca urmare, în obiectul de studiu al Economiei mondiale se includ:

1. Principalii agenți economici participanți la schimbul reciproc de activități;
2. Diviziunea mondială a muncii;
3. Relațiile economice internaționale și legăturile care le guvernează;
4. Mecanismele fundamentale și
5. Instituțiile corespunzătoare acestora.

În special, prin obiectul său de studiu, Economia mondială se deosebește de celelalte științe economice. Dacă, de pildă, Economia politică studiază relațiile sociale de producție la diferite trepte de dezvoltare a societății, legile care le guvernează, apoi Economia mondială își propune relevarea formelor concrete de manifestare a acestor legi în cadrul economiilor naționale, privite nu ca niște entități izolate, ci în strânsa lor interdependență, adică în contextul condițiilor internaționale ale producției. În imagine, între cele două științe nu există un baraj ce le detașează. În fapt, Economia politică reprezintă baza teoretică a Economiei mondiale.

Însă, spre deosebire de Istoria economiei naționale, Economia mondială analizează economia unei țări sau a unui grup de țări, îndeosebi prin prisma prezentului și a viitorului, în strânsă legătură cu relațiile economice internaționale, politice, economice ale statelor și instituțiilor internaționale.

Practica mondială a demonstrat că Economia mondială ca știință nu se ocupă în mod special de studiul factorilor de producție. Însă, relațiile economice în ansamblu trebuie analizate în strânsă legătură cu nivelul

factorilor de producție la etapa contemporană. De aceea, în orice moment, cercetarea științifică a fenomenelor la nivel mondoeconomic presupune luarea în considerație a potențialului diferitelor economii naționale, precum și a previziunilor privind dezvoltarea factorilor de producție pe plan mondial.

În special, Economia mondială ca știință dispune de un sistem propriu de categorii economice. Dar, studiind condițiile internaționale ale reproducției, ea exprimă esența fenomenelor prin categorii specifice, cum sunt:

- diviziunea mondială a muncii;
- circuitul economic mondial;
- valoarea și prețurile internaționale;
- investițiile internaționale etc.

De aceea, categoriile mondoeconomice reprezintă expresia teoretică a raporturilor ce se nasc în cadrul fenomenelor și proceselor din economia mondială.

Economia mondială ca știință nu reprezintă doar un sistem de cunoștințe despre modul cum este alcătuită lumea din punct de vedere economic; ea exprimă în același timp o opțiune asupra modului în care trebuie organizată această lume în prezent și în viitor.

În condițiile adâncirii diviziunii mondiale a muncii, a diversificării fluxurilor economice internaționale din știința Economie mondială se desprinde, în mod necesar, un șir de discipline specializate într-un anumit domeniu mondoeconomic:

- Relațiile economice internaționale;
- Relațiile valutare – financiare – creditare;
- Relațiile comerciale internaționale;
- Tranzacțiile internaționale;
- Procesele de integrare internațională;
- Economia transporturilor internaționale;
- Turismul internațional;
- Statistica internațională;
- Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională etc.

Întregul proces de cooperare economică și tehnico-științifică internațională, care a luat o mare amploare în perioada postbelică, mai ales în ultimele decenii, este de asemenea analizat în cadrul unei discipline mondoeconomice distincte. Sus-numitele discipline, pornind de la concluziile teoretice ale științei Economie mondială, analizează:

- mecanismele și politicile caracteristice respectivelor domenii de studiu;
- condițiile dezvoltării lor echilibrate.

Ele caută, astfel, răspunsuri concrete la cerințele practicii economice internaționale contemporane.

Toate procesele mondoeconomice sunt în cadrul atenției unui mare număr de cercetători și de cadre universitare de prestigiu. În multe țări ale lumii funcționează institute specializate de cercetare a diferitelor probleme ale economiei mondiale. În prezent sunt cunoscute instituții internaționale – guvernamentale sau neguvernamentale – cum ar fi Centrul de studii economice și sociale pentru lumea a treia (sau Clubul de la Roma), sub a cărui egidă au apărut mai multe rapoarte referitoare la perspectivele economiei mondiale [4, p.128-129; 6, p.57-73].

În fine, o viziune globală, întemeiată pe o analiză fundamentală asupra economiei mondiale, oferă și activitatea organizațiilor din sistemul Națiunilor Unite. Spre exemplu:

✓ Consiliul Economic și Social, în virtutea unei rezoluții a Adunării Generale a ONU, adoptate în 1947, examinează, în fiecare an, situația economiei mondiale [4, p.178-179];

✓ Comisiile regionale ale ONU publică anual rapoarte cuprinzând analize la nivel continental. La rândul lor, toate instituțiile specializate și autonome din sistemul Națiunilor Unite analizează aproape toate domeniile fundamentale de activitate economică pe plan mondial. În ultimele două decenii și în cadrul Națiunilor Unite se remarcă o creștere a preocupărilor pentru cercetarea viitorului, drept pildă în acest context fiind studiul previzibil elaborat sub conducerea lui W.Leontief ș.a., intitulat „**Viitorul economiei mondiale**” (1977) [7].

METODOLOGIA ȘTIINȚEI MONDOECONOMICE

Metode de cercetare la nivel mondoeconomic

„Metoda unei științe depinde de natura acesteia”. Această expresie celebră, rostită de nu mai puțin celebrul economist Andre Marshal [8, p.36], reprezintă concluzia unei lungi și furtunoase dezbateri teoretice care a caracterizat evoluția modernă și contemporană a științelor economice, inclusiv știința mondoeconomică.

Practica mondială ne-a demonstrat că, în general, metoda unei științe este determinată, în primul rând, de obiectul cunoașterii și cercetării, iar în al doilea rând – de concepția teoretică de care este călăuzită. În special, numai în măsura în care metoda este corectă și reflectată devine posibil să se treacă dincolo de aparența fenomenelor, de fapte, să se pătrundă în esența lor, să se descopere legăturile interne, interdependențele și, în ultimă instanță, legile dezvoltării domeniului respectiv contemporan.

Analiza și sinteza

În prezent, cercetarea economiei mondiale necesită urmărirea evoluției istorice reale a fenomenelor, dar reflectarea lor nu reprezintă o copie fidelă a procesului istoric; ceea ce se reține sunt numai trăsăturile cu adevărat definitorii pentru fenomenul analizat detaliat.

Prin urmare, este vorba despre o abordare logic concretă a proceselor la scară mondoeconomică. Un spațiu larg de aplicare în studiul economiei mondiale are metoda de analiză și sinteză.

Evoluția cercetărilor științifice, efectuate **pe baza analizei**, presupune ca părțile constitutive ale economiei mondiale să fie, mai întâi, descompuse în elemente componente, ceea ce permite separarea esențialului de neesențial, pentru că, în cele din urmă, **grație sintezei**, unitatea întregului să fie refăcută din nou.

Prin urmare, metoda de analiză și sinteză permite aprecierea gradului de dezvoltare a forțelor de producție în diferite țări, a locului economiilor naționale în economia mondială în perioada respectivă.

Metoda comparațiilor internaționale

În prezent, toate țările lumii se grăbesc într-o interdependență economică, de aceea ele se grăbesc să se încadreze în diviziunea mondială a muncii, în circuitul economic mondial. Astfel apare și necesitatea unor comparații internaționale, care să pună în orice moment mai bine în evidență:

- valoarea performanțelor obținute pe plan național;
- locul ei în economia mondială în prezent și în perspectivă.

Ca urmare, numai prin comparație și clasificarea statelor se poate determina dacă o țară este dezvoltată, subdezvoltată sau în curs de dezvoltare. Însăși menirea comparațiilor internaționale este de a stabili indicatorii dezvoltării, de a permite fiecărei țări să se clarifice asupra locului pe care îl ocupă în economia mondială și să elaboreze un ordin de priorități, o strategie de dezvoltare pe o perioadă de lungă durată.

Până a intra în „cercul” comparațiilor internaționale, se impune cunoașterea unor concepte și indicatori cu o largă circulație internațională și mondială.

Pentru comparațiile internaționale se folosesc următoarele concepte și indicatori: **producție și produs**. Accepțiunea acestor termeni în statistica internațională nu este asemănătoare. **Producția** este mai puțin cuprinzătoare decât produsul, ea cuprinde totalitatea valorilor adăugate (adică diferența dintre valoarea materiilor prime consumate). **Produsul** include producția plus valoarea serviciilor (activitățile neproductive). Făcând comparația acestor două mărimi, poate fi apreciată ponderea deținută de activitățile productive sau de servicii în economia mondială.

Produsul intern și național. Accepțiunea lor economică este diferită:

- *produsul intern* este rezultatul activităților economice desfășurate pe teritoriul național de către persoane rezidente, indiferent de cetățenia lor;
- *produsul național* arată care sunt disponibilitățile economice efective ale unei țări.

Produsul brut și net. Diferența dintre acești termeni este dată în măsura în care amortizările sunt luate în considerație; din producția brută se scad amortizările și se obține producția netă a unei țări.

Definirea, conținutul și utilitatea unor indicatori vor apărea mai explicit. De exemplu, produsul intern brut exprimă valoarea tuturor bunurilor și serviciilor rezultate din activitatea desfășurată în teritoriul țării, de obicei, într-un an. Produsul național brut reprezintă suma dintre produsul intern brut și soldul operațiunilor economice cu străinătatea. Produsul național net se obține prin scăderea amortizărilor din produsul național brut. Dintre acești indicatori cel mai folosit în comparațiile internaționale este produsul național brut, el fiind

acela care reflectă și rezultatele relațiilor economice externe. Acest indicator, cu toate că exclude o parte a capitalului constant consumat (valoarea materiilor prime), nu se apropie decât aproximativ de indicatorul „venit național”.

În prezent, cercetarea economiei mondiale, pentru a fi obiectivă și pentru a putea furniza factorilor de decizie informații valabile, trebuie să respecte anumite principii metodologice elementare.

Orice comparație internațională presupune eliminarea cauzelor deformante ale realității obiective. În general, este cunoscut că orice comparație economică internațională necesită recurgerea la ajutorul unei monede-etalon. Astfel, nu ar fi posibil să se compare mărimi globale (venitul național, produsul național brut etc.) exprimate în diferiți bani naționali. Se impune, deci, convertirea monedelor naționale într-o singură monedă, de regulă, cea care joacă un rol de etalon de schimb mondial (universal). Însăși problema care se ridică în astfel de situații este problema ratei de schimb monetar. Soluția uzuală constă în folosirea unei rate medii de schimb valutar, calculate pe baza cursurilor oficiale valabile pentru o perioadă de mai mulți ani. Practica mondială demonstrează că această rată nu respectă întotdeauna puterea de cumpărare reală a monedelor.

De exemplu, dacă la un moment dat rata oficială de schimb dintre francul francez și dolar este 10 la 1, se poate întâmpla că mărfurile cumpărate în SUA cu un dolar să reprezinte o cantitate mai mică decât acele cumpărate în Franța cu 10 franci. Convertirea francilor în dolari, la această rată, conduce la o subevaluare a produsului național brut (PNB) francez în raport cu cel american, și invers.

În general, o comparație internațională obiectivă și corectă trebuie să țină seama de raportul existent între monedele naționale din punctul de vedere al puterii lor efective de cumpărare.

La etapa actuală, dificultăți importante pentru comparațiile internaționale rezultă și din metodologiile diferite care stau la baza statisticilor oficiale ale țărilor lumii. Într-o serie de țări în curs de dezvoltare sistemul statistic național este în proces de formare, de aceea îngreunează efectuarea corectă a acestor comparații.

Actualmente, există două cerințe pentru comparațiile internaționale corecte:

- 1) necesitatea unor criterii științifice care să facă cu puțință comparația internațională între state atât de diferite;
- 2) luarea în considerație a unui ansamblu de indicatori, organizați într-un sistem, care să reflecte nu numai latura cantitativă, dar și pe cea calitativă (structura economiei, nivelul productivității muncii, gradul de alfabetizare a populației, consumul de calorii pe locuitor etc.).

În opinia savanților economiști români, în perspectivă, pentru a reflecta cel mai corect gradul de dezvoltare economică al unei țări, ar trebui utilizate un număr mai mare de categorii și indicatori [5, p.18]:

- de dinamică (ritmurile de dezvoltare a venitului național, industriei, agriculturii, comerțului exterior pe locuitor);
- de nivelul economic (venitul național, producția, consumul – toate exprimate pe locuitor);
- de structură (ponderea diverselor ramuri în produsul social, venitul național, produsul național brut etc.);
- de potențialul economic absolut (numărul populației active, mărimea absolută a venitului național sau a produsului național brut, volumul investițiilor etc.);
- de potențialul economic relativ (ponderea diverselor țări în industria mondială, în agricultura mondială, în populația mondială etc.);
- tehnico-calitativi și de eficiență (cheltuielile materiale pe unitatea de produs, consumările specifice, ponderea cheltuielilor materiale în produsul comerțului exterior etc.).

Acum se pune întrebarea (așa cum s-a pus de-a lungul istoriei) că pentru o justă comparație internațională a statelor lumii nu este recomandabilă folosirea unui singur indicator, deoarece s-ar putea ajunge la o imagine incorectă a realității contemporane.

Rolul produsului național brut a crescut considerabil în ultimele două decenii, în țările petroliere depășind în unele cazuri și pe al țărilor dezvoltate. Cu toate acestea, ele continuă să facă parte din grupul țărilor în curs de dezvoltare, deoarece în unele domenii sunt rămase în urmă de standardele internaționale.

Cercetarea viitorului – problema-cheie contemporană

În ultimele trei decenii ale secolului XX s-a observat că una dintre consecințele cele mai importante ale revoluției tehnico-științifice este lărgirea, în proporții de neconceput, a sferei de investigație a omului. De aceea, a devenit posibilă nu numai cercetarea mai profundă a prezentului, dar și o proiectare a acestuia în

viitor. În domeniul cercetării economice mondiale această nouă posibilitate s-a concretizat, îndeosebi în ultimii ani, în elaborarea unor „modele globale” (modelele „Forrester-Meadows”, „Mesarovic-Pestel”, „Leontief”, „Modelul Barriloché” etc.).

Se marchează, astfel, trecerea la o etapă nouă în studiul fenomenelor la scară mondoeconomică, când, alături de analiza științei prezente, cercetarea viitorului devine o preocupare tot mai evidentă a savanților de talie mondială.

Astfel, actualmente se remarcă tendința de a mări gradul de complexitate a modelelor, de a cuprinde tot mai multe domenii (economic, tehnic, demografic, ecologic etc.), această complexitate fiind reflectată în creșterea numărului de variabile și, implicit, de ecuații (de la 480 ecuații Meadows la peste 1000 Mesarovic și Pestel).

I. Modelul Forrester-Meadows (1971-1972) și teoria „creșterii zero” [9, p.273-279]. La cererea „Clubului de la Roma”, profesorul J.W. Forrester formulează o primă schiță de model global („Lumea 1”), pe care o precizează ulterior („Lumea 2”) și cu ajutorul căreia încearcă să desprindă, împreună cu o echipă de cercetători condusă de Dennis și Donnela Meadows, **tendențele creșterii economice la scară mondială** în primele șapte decenii ale secolului XX („Lumea 3”).

În lucrarea sa „Dinamica mondială” (1971) Forrester propune un model format din cinci variabile, și anume:

- populația și dinamica ei;
- capitalul, respectiv investițiile succesive de capital și procesul dezvoltării industriei la scară planetară;
- producția agricolă mondială și nevoile de alimente;
- consumul de resurse neregenerabile și
- poluarea mediului natural ca urmare a evoluției în timp a primelor patru variabile menționate.

Datele statistice privind cele cinci variabile propuse de Forrester pentru primele șapte decenii din secolul XX au fost introduse în calculator și extrapolate pentru încă o jumătate de secol în scopul de a degaja tendința lor pe termen lung. Concluziile desprinse din aceste calcule au fost expuse în lucrarea „Limitele creșterii” (1972), editată de soții Meadows și considerată drept primul raport al „Clubului de la Roma”. Din aceste calcule și concluzii se desprinde ideea că creșterea economică din secolul XX a avut un caracter exponențial (prin înmulțire). Dacă această creștere a variabilelor cuprinse în modelul Forrester-Meadows va continua și în viitor, autorii susțin că pe la începutul secolului XXI (2030) omenirea va fi confruntată cu o **catastrofă**, deoarece va atinge așa limite ale creșterii economice ce nu vor putea fi depășite. Autorii au în vedere fie insuficiența de alimente pentru populația care crește mai mult și mai rapid decât producția agricolă, fie insuficiența resurselor sau, cel puțin, a celor neregenerabile pentru dezvoltare pe scară tot mai largă a industriei, fie ruperea echilibrului ecologic drept urmare a poluării mediului natural prin amplificarea producției industriale și a consumului individual.

Calea propusă de acești savanți constă în strategia „creșterii zero”. Aceasta presupune măsuri pentru menținerea în echilibru a „**buclei**” pozitive (sporului natural) a fiecărei variabile (natalitate, investiții suplimentare, sporul producției și al venitului etc.) cu „**bucle**” negativă (scăderea naturală) a acestora (mortalitate, amortisment etc.). Practic, aceasta ar însemna oprirea creșterii economice (a sporului de venit național pe locuitor), fără să însemne însă stagnare economică (inactivitate).

Modelul Forrester-Meadows și teoria „creșterii zero” conțin, fără îndoială, unele elemente realiste ca, de pildă, dezvoltarea caracterului și critica îndreptățită a unor manifestări naționale în atitudinea oamenilor față de natură (risipă de resurse, poluarea mediului ambiant etc.).

Meritul esențial al acestui raport este că el a dat naștere unei adevărate dezbateri internaționale în legătură cu problemele globale ale omenirii, cu care ocazie s-a scos la evidență marea risipă de resurse ce are loc în lume și a alertat opinia publică mondială asupra faptului că trăim într-o lume finită cu resurse limitate.

Acest model analizat are un șir de neajunsuri în construcție (simplificarea excesivă a lumii, redusă la cinci variabile), mai ales ce țin de structură (spre exemplu, este ignorată diversitatea lumii). Autorii modelului nu țin seama de existența unor state naționale distincte și inegal dezvoltate, de prezența unor tipuri și forme diferite de proprietate, a unor structuri sociale și politice distincte de la o țară la alta. Operând cu cifre medii la scară planetară, autorii modelului ignorează specificul creșterii economice contemporane în diferite categorii de țări. Astfel, ei ajung la concluzia forțată, potrivit căreia omenirea privită în ansamblu va fi confruntată în viitor cu o catastrofă – ipoteză interpretată de unii contemporani drept „sindrom al apocalipsului”. Controversele ulterioare pe marginea acestei concluzii au arătat că, de fapt, este amenințată nu omenirea în ansamblu,

ci unele structuri politice și economico-sociale învechite, care s-au dovedit a fi o piedică în calea funcționării normale și eficiente a economiei.

În același timp, critici întemeiate au fost aduse strategiei „creșterii zero” de savanți realiști de diferite orientări ideologice pentru subaprecierea rolului științei și progresului tehnic în rezolvarea problemelor dificile cu care se confruntă omenirea în zilele noastre, precum și pentru implicațiile ei antipopulare, întrucât aplicarea acestei strategii unilaterale ar condamna majoritatea popoarelor la subdezvoltare perpetuă și la menținerea decalajelor economice, care constituie principala sursă a instabilității economice mondiale.

II. Modelul mondial structurat (cu mai multe niveluri) și **teoria „creșterii organice”** [10, p.25-30]. Ca reacție la teoria „creșterii zero” și încercând să descopere cauzele durabile ale crizelor planetare din zilele noastre („sindromul general de criză a dezvoltării”), lucrarea „Omenirea la răspântie” (1974), elaborată sub conducerea lui M.Mesarovic și E.Pestel și considerată drept cel de-al doilea raport către „Clubul de la Roma”, face o critică justificată unor modele și teorii anterioare de creștere economică și aduce importante inovații, în principal – metodologice, în abordarea acestei problematice la scară națională și mondială.

Raportul lui M.Mesarovic și E.Pestel „Omenirea la răspântie” [9, p.275; 10, p.27] cuprinde rezultatele cercetărilor efectuate asupra comportamentului unui model al cvasistemului mondial format dintr-un sistem de peste 100.000 de ecuații. Progresul realizat prin acest model față de cel precedent constă, în principal, în următoarele:

1. Deși modelul Mesarovic-Pestel este un model global al lumii, el ține seama și de unele deosebiri și disparități regionale, precum și, în anumite limite, de structura economico-socială diferită. În noul model lumea este împărțită în zece regiuni, diferențiate după tipul de orânduire social-economică, tradiții istorice, fel de trai, sistem politic, grad de dezvoltare, cultură.
2. Modelul nu este pur diagnostic, ci e posibil de interpretare pronostică, luând în considerație nu numai problemele proprii sistemului în starea sa actuală, ci și dinamica de rezolvare a acestora. Astfel, s-au introdus dimensiunile de adoptare și inovație.
3. Modelul nu urmărește „prezicerea” viitorului, ci se limitează la întocmirea unor scenarii alternative, combinând parametrii care permit previziuni certe cu cei ce oferă previziuni incerte.
4. Modelul „Mesarovic-Pestel” are un grad sporit de valoare operațională față de limitele creșterii.

În concluzia majoră a lucrării „Omenirea la răspântie” cei doi autori demonstrează că nu creșterea economică în sine duce omenirea spre catastrofă, ci caracterul devastant în care a avut loc ea până acum a dat naștere la numeroase aspecte iraționale. Ei dezaprobă soluția „creșterea zero” și se pronunță pentru o „creștere organică” controlată de oameni. În același timp, ei au formulat o strategie a creșterii viitoare care să ducă la rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane. Autorii sunt adepții concepției, potrivit căreia problemele actuale necesită soluții nu numai tehnice, ci, în primul rând, sociale și politice, cu ample implicații ideologice.

III. În lucrarea „Viitorul economiei mondiale” (studiu al Organizației Națiunilor Unite, 1977 [9, p.272; 10, p.28]), grupul de economiști condus de W.Leontief militează pentru creșterea economică a tuturor națiunilor, mai ales a celor în curs de dezvoltare, arătând că principala piedică în calea acestei aspirații o constituie nu resursele naturale limitate, ci factorii de ordin politic, social și instituțional. Ei consideră în mod just că atât problema resurselor minerale, cât și a poluării sunt pe deplin rezolvabile din punct de vedere tehnic și că se impune o intensificare a preocupărilor pentru creșterea economică, mai ales în țările în curs de dezvoltare. Realizarea acestui deziderat presupune o rată înaltă a acumulării, schimbări profunde în organizarea socială, politică și instituțională din interiorul țărilor respective și schimbări radicale în ordinea economică mondială.

Actualmente, economia mondială este privită ca un sistem, ca un ansamblu de părți interdependente, și nu ca o simplă grupare de entități izolate, închise. În acest fel, se realizează o mai mare apropiere a modelului de lumea reală.

Prin urmare, un moment de referință în abordarea problematiceii viitorului (lucrarea elaborată de un grup de cercetători sub conducerea lui A.O. Herrera, în cadrul Fundației argentine „Barriloche” și publicată sub titlul „Catastrofa sau o nouă societate?”) îl reprezintă modelul latinoamerican al lumii, sau **modelul IV**, „**modelul Barriloche**” [5, p.17; 10, p.28-29]. Acest model respinge „pesimismul resurselor” abordat de primul model (cel al lui Meadows), precum și așa-zisa neutralitate a modelelor globale, determinată de Mesarovic și Pestel.

„Modelul Barriloché” pornește de la un ideal catalizator – satisfacerea adecvată a necesităților fundamentale ale omului (din domeniul alimentației, locuințelor, învățământului și sănătății). Acest model pune în centru Omul, cu necesitățile lui, pe care celelalte modele îl ignorau, ocupându-se, în general, de factorii materiali sau economici.

„Modelul Barriloché” ia în considerație factorii social-politici, afirmând deschis necesitatea unei poziții ideologice. El arată, totodată, ce trebuie să se facă pentru a atinge obiective bine determinate. Vizând perioade îndepărtate, nu se poate spune însă în ce măsură previziunile făcute se vor adevăra. Riscul ca evenimentele neașteptate să schimbe datele inițiale ale problemei este destul de mare. Totuși, tendința de a mări orizontul temporal al analizei este justificată. Deși gradul de incertitudine se mărește, acest mod de abordare este cu atât mai necesar, cu cât tendințele fundamentale nu pot fi sesizate decât pe termen lung. Efectele schimbărilor, mai ales cele privind relațiile sociale sau atitudinile umane, necesită timp îndelungat pentru a putea fi percepute.

În concluzie, modelele „globale” reprezintă o pledoarie pentru dezvoltarea echilibrată a economiei mondiale, un îndemn pentru acțiune conștientă la scară mondială. Discuțiile în jurul acestor modele au contribuit la o mai profundă înțelegere a felului în care trebuie de acționat pentru a găsi un răspuns problemelor ce frământă omenirea, în prezent și pe viitor.

Referințe:

1. Moldovanu D. Thomas Mun. *Avuția Angliei în comerțul exterior*. 1664. *Doctrină economică*. - Chișinău, 1994, p.222.
2. Moldovanu D. David Ricardo. *Despre principiile economiei politice și impunerii*. 1817. *Doctrină economică*. - Chișinău, 1994, p.224.
3. Moldovanu D. John Stuart Mill. *Principiile de economie politică*. 1848. *Doctrină economică*. - Chișinău, 1994, p.226.
4. *Dicționar de Relații Economice Internaționale*. - București, 1993, p.128-129, 260.
5. *Economia Mondială / Editor – coord. S. Dumitrescu*. - București, 1992, p.13,16,17.
6. King Al., Schneider B. *Prima Revoluție Globală. O strategie pentru supraviețuirea lumii*. Un raport al Consiliului de la Roma. - București, 1993, p.57-73.
7. Leontief W., Carter A., Petri P. *Viitorul economiei mondiale*. Studiu al Organizației Națiunilor Unite. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1977.
8. Maschal A. *Metode științifice et economice*. - Paris: Edition M.Th. Genin, 1954, p.36.
9. Suta-Selejan S. *Doctrină și curente în gândirea economică modernă și contemporană*. - București: ALL, 1992, p.273-276.
10. Nechita V. (redactor). *Economia politică*. Vol.2. - Galați, 1991, p.25-30.
11. Galaju I. *Economia mondială: Economia mondială ca știință*. - Chișinău, 1999. - 19 p.
12. Dumitrescu St., Marin G., Puiu O. *Economia mondială*. - Pitești, 2003, p.27-36.
13. Bal A. (coord.), Dumitrescu St., Zaharia R.-M. ș.a. *Economia mondială*. - București, 2006.

Prezentat la 02.07.2007